

DIONIZIJE ŠVAGELJ (1923—1985)

Uz godišnjicu smrti

Marijan Kovač

Kulturni radnik, kritičar i književni povjesničar, znanstvenik i književnik, prof. Dionizije Švagelj-Dika dovoljno je poznat i priznat u našim i evropskim znanstvenim krugovima. Rodio se je i umro u Vinkovcima, kojima je posvetio veliki dio svojega rada i života. Obavljao je razne službe i dužnosti, no glavna mu je briga bila proučavanje, otkrivanje i izlaganje temeljenih vrednota hrvatske kulturne baštine, posebno sjevernog dijela naše Domovine, njegovih rodnih Vinkovaca i, šire, cijele ravne Slavonije. Bio je plodan znanstvenik i pisac; objavi je oko 700 naslova: članaka, priloga, kritika, studija, eseja i feljtona iz raznih duhovnih područja, najviše iz naše hrvatske književnosti. Uredjivao je u svescima *Godišnjak* (svezak I—VII, 1960—1970) i *Književnu reviju* (1951).

Autor je više monografija o našim znamenitim ljudima, koje je bio prekrivio veo prošlosti i zaborava. Spomenimo samo neke: *Filip Kapošvarac* (1976), *Marko Stančić-Horvat* (1973), *Matija Antun Relković* (1951), *Josip Stjepan Relković* (1968), *Vladimir Kovačić* (1958), *Joza Ivakić* (1970), *Josip Kozarac* (1958—1974), *Ivan Kozarac* (1954—1975), *Vanja Radauš*, *Ante Kovačić-Fificus*, *Slavko Mader*, *Ivan Kestenački*, itd.

Vrlo važan segment njegovih radova obrađuje kulturno-povijesno značenje naših pisaca, knjiga, pokreta, ustanova i događaja. Tako npr. *Krajišnik, prve novine na hrvatsko-srpskom jeziku na pograničnom vojnokrajiškom području u Vinkovcima* (1975), *Nastojanje oko osnivanja znanstvenog i književnog društva u Slavoniji* (1976), *Humor (sastira) u staroj Slavoniji* (1976), *Došenski epistolarni humour* (1981), itd. Švageljeva knjiga *Slavonske književne komunikacije i Ilirski pokret u Slavoniji* nezaobilazan su dokument o duhovnim i kulturnim zbivanjima u sjeverno-istočnom dijeelu naše Domovine. Osim toga, Švagelj je autor čitava niza članaka i studija i povijesti zdravstva, narodnih običaja i života u Slavoniji. Značajni su mu radovi *Studija o gradu Vinkovci* (1965), *Siget u povijesti i u povijesti književnosti* (1977), *Slavonija i Baranja u Hrvatskoj književnosti* (1970), u kojima je obradio kulturno-povijesno značenje svog zavičaja u našoj cjelokupnoj kulturi i literaturi. Pisao je literarne sastave, igrokaze, poeziju i prozu, eseje i feljtone. Spomenimo samo neke priloge: *Na granici slobode* (1951), *Uvijek na vidiku* (1960), *Letjelica u čovjeku* (1954), itd.

Bio je direktor Centra za znanstvena istraživanja u Vinkovcima, koji djeluje u sastavu JAZU. Kao glavni pokretač i izdavač Centra za znanstveni rad u Vinkovcima, zaslužan je za različite priloge i izdanja predavanja, simpozija, zbornika. Posebno ćemo istaknuti četiri sveska *Sabranih radova vinkovačkog centra* i vrijedne rasprave o povijesti šumarstva u Slavoniji.

Nismo i ne možemo ovdje ulaziti u opširnije izlaganje. Mimosliši smo stoga mnoge radove prof. Švagelja, organizacione poslove, studije i prosvjetne angažmane. Potvrdimo samo da je razvio i ustrajno promicao široku kulturnu djelatnost u svom rodnom kraju.

Švagelj je primio brojna priznanja i odlikovanja iz zemlje i inozemstva za svoj rad. Uvijek je ostao načelan i vjeran principima znanosti i načelima svoga uvjerenja. Bio je znanstvenik čvrsta karaktera i savjesna držanja, katolik i vjernik, kojemu je vjera bila životna stvarnost. Pratio je i teološku literaturu. Rado je čitao *Crkvu u svijetu*. Osobno je poznao njezina urednika dra Šimundžu s kojim je rado razgovarao o crkvenim i kulturnim pitanjima. Imao je visoko mišljenje o crkvenom tisku, o ulozi i značenju duhovnog, kulturnog i religioznog rada naše povijesne i današnje Crkve. Na posljednjem ispraćaju, 16. studenog 1985. u Vinkovcima, uz rodbinu i brojne štovatelje ovog našeg zaslužnog kulturnog poslenika našli su se i njegovi prijatelji svećenici koji su, uz njegovu znanstvenu i kulturnu djelatnost, istakli i potvrdili duhovni značaj njegove ličnosti.